

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

13. funkční období

149

Návrh senátního návrhu zákona senátora Miroslava Balatky a dalších senátorů, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů

2021

Parlament České republiky

Senát

13. funkční období

2021

N á v r h

senátního návrhu zákona

**senátorů Miroslava Balatky, Přemysla Rabase,
Herberta Pavery, Ladislava Chlupáče, Zbyňka Linharta,
Marka Ošťádala, Miroslava Plevného, Lukáše Wagenknechta,
Adély Šípové, Patrika Kunčara, Jana Horníka, Marka Hilšera,
a Šárky Jelínkové,**

**kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití
nerostného bohatství (horní zákon),
ve znění pozdějších předpisů**

ZÁKON

ze dne 2021,

kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 541/1991 Sb., zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 168/1993 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 366/2000 Sb., zákona č. 315/2001 Sb., zákona č. 61/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 150/2003 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., zákona č. 386/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 313/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 157/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 85/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 498/2012 Sb., zákona č. 257/2013 Sb., zákona č. 89/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 225/2017 Sb., zákona č. 403/2020 Sb., zákona č. 609/2020 Sb., zákona č. 88/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb. a zákona č. 284/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 33n odst. 1 písm. a) se na konci bodu 1 slovo „a“ zrušuje a za bod 1 se vkládá nový bod 2, který zní:
„2. 37 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a“.
Dosavadní bod 2 se označuje jako bod 3.
2. V § 33n odst. 1 písm. a) bodu 3 se číslo „67“ nahrazuje číslem „30“.
3. V § 33n odst. 1 písm. e) se na konci bodu 1 slovo „a“ zrušuje a za bod 1 se vkládá nový bod 2, který zní:
„2. 32 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a“.
Dosavadní bod 2 označuje jako bod 3.
4. V § 33n odst. 1 písm. e) bodu 3 se číslo „62“ nahrazuje číslem „30“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2023.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Zhodnocení platného právního stavu

V současné době je rozdělení úhrad za vydobytý nerost rozděleno u vytěženého hnědého uhlí tak, že 33 % je příjmem obce, na jejímž území bylo povrchové dobývání uhlí prováděno a 67 % je příjmem státního rozpočtu.

Rovněž u ostatních dílčích úhrad (např. u dobývání kamene, písku, vápence apod.) je rozdělení stanoveno tak, že 38 % je příjmem dotčené obce a 62 % připadá státnímu rozpočtu.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Výnos úhrad z vydobytých nerostů je příjmem pouze rozpočtu obcí, na jejichž území těžba nerostů probíhá a státního rozpočtu. Dobývání nerostů se však velmi často dotýká nejen území obce, na které se např. lom nachází. Těžká vozidla odvázející vydobytý nerost narušují komunikace, ruší hlukem. Prach z ložisek je šířen vzduchem a zatěžuje zdraví občanů žijících i ve vzdálenějším okolí od ložisek těžby. Životní prostředí je narušeno i ve vzdálenějším okolí.

K rozpočtovému určení úhrad se přímo v komentovaném znění zákona společnosti Wolters Kluwer uvádí: “Poněkud problematickou může být skutečnost, že výnos úhrad z vydobytých nerostů je příjmem pouze rozpočtu obcí, na jejichž území bylo dobývání výhradních ložisek prováděno, a není pamatováno na to, že těžbou mohou být negativně dotčeny i sousední obce.”

U úhrad za hlubinou těžbu uhlí, ropy, plynu nebo radioaktivních nerostů, odchází do státního rozpočtu pouze 25 % z úhrad a celých 75 % pak končí v regionech. Navrhovaná změna má za cíl upravit i toto a dostat podíl úhrad z těžby hnědého uhlí a ostatních nerostů na podobný princip.

Navrhovaná změna ponechává příjmy z úhrad obcím beze změny. Nově by z 67 % určených pro státní rozpočet změnou zákona připadlo 37 % do rozpočtu krajů, ve kterých těžba probíhá, a které jsou těžbou zatíženy. Z těchto prostředků by mohly kraje hradit projekty na svůj rozvoj, opravy poničených komunikací apod.

Zbytek úhrad ve výši 30 % by zůstal pro státní rozpočet, což je o 5 % více, než u hlubinné těžby uhlí, těžby ropy, plynu a radioaktivních nerostů.

Navrhované rozdělení by u povrchové těžby hnědého uhlí tedy bylo následující:

33 % příjem pro obec, na jejímž území dochází k povrchové těžbě hnědého uhlí,

37 % nově pro kraj, na jehož území je hnědé uhlí těženo

30 % pro státní rozpočet.

Změna zákona by pak nově přerozdělila úhrady za vytěžený nerost za povrchové dobývání i u tzv. ostatních nerostů, typicky kamenolomů a pískoven. Těch je po celém území ČR více než 900 a poměr rozdělení úhrad je podobný jako povrchové těžby hnědého uhlí, tzn., že větší část z tohoto poplatku skončí ve státním rozpočtu než v obcích. Přesněji 38 % končí v obcích, 62 % končí ve státním rozpočtu. I zde by změnou zákona nově získaly prostředky kraje, a to 32 %.

U ostatních dílčích úhrad z vydobytých nerostů by navrhovanou změnou připadlo

38 % obci, kde se nerosty dobývají

32 % nově kraji, na jehož území jsou ostatní nerosty těženy a

30 % státnímu rozpočtu

Změna zákona by přinesla spravedlivější rozdělení úhrad a pomohla i ostatním obcím v regionech, kterých se těžba nerostů týká.

Návrh změny zákona je stejného znění, jako pozměňovací návrh, který Senát PČR schválil na 5. schůzi konané 27. ledna 2021 svým usnesením č. 99, kdy pro tento návrh hlasovalo 68 ze 74 přítomných senátorů.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, na rozpočty krajů a obcí (ostatní veřejné rozpočty)

Navržená právní úprava nemá vliv na celkový příjem veřejných rozpočtů, dochází pouze k přerozdělení prostředků, kdy část by navrhovanou změnou připadla rovnou krajským rozpočtům, a o stejnou částku by se snížil příjem státního rozpočtu.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, slučitelnost s právem Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, jakož i s obecně uznávanými a dodržovanými zásadami mezinárodního práva. Navrhované změny nejsou v rozporu s právními akty Evropské unie.

Předpokládané sociální dopady, dopady na rovnost mužů a žen a dopady na životní prostředí, dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní sociální dopady ani dopady na rovné postavení mužů a žen a rovněž nepředpokládá dopady na životní prostředí. Právní úprava nemá dopady ve vztahu k ochraně soukromí či osobních údajů.

Praha dne 25. 8. 2021

Platné znění příslušných ustanovení zákona č. 44/1988 Sb., s vyznačením navrhovaných změn a doplnění

§ 33n

Rozpočtové určení úhrady

(1) Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů ve výši

a) dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem je z

1. 33 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a

2. 37 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a

~~3. 67~~ **30** % příjmem státního rozpočtu,

b) dílčích úhrad z hnědého uhlí dobývaného hlubinným způsobem nebo z černého uhlí je z

1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání černého uhlí nebo hnědého uhlí hlubinně prováděno, a

2. 25 % příjmem státního rozpočtu,

c) dílčí úhrady z radioaktivních nerostů je z

1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání radioaktivních nerostů prováděno, a

2. 25 % příjmem státního rozpočtu,

d) dílčích úhrad z ropy nebo z hořlavého zemního plynu je z

1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ropy nebo hořlavého zemního plynu prováděno, a

2. 25 % příjmem státního rozpočtu, nebo

e) ostatní dílčí úhrady jsou z

1. 38 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a

2. 32 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a

~~3. 62~~ **30** % příjmem státního rozpočtu.

(2) Pokud bylo dobývání nerostů prováděno na území více obcí a místo dobývání není možné spolehlivě určit, je část výnosu úhrady z vydobytých nerostů odpovídající dílčí úhradě příslušející obcím příjmem rozpočtu obcí v poměru ploch částí dobývacího prostoru na území jednotlivých obcí podle stavu jejich území k 31. prosinci příslušného kalendářního roku. Obdobně se postupuje v případě vyhrazených nerostů získaných při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území.

(3) Příslušenství sledující osud úhrady z vydobytých nerostů je příjmem státního rozpočtu.